

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Magnetogram ni lektoriran!

MAGNETOGRAM
NASTOPA PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE
NA 29. IZREDNI SEJI DRŽAVNEGA ZBORA
(2. točka dnevnega reda)
Ljubljana, 12. oktober 2007

PREDSEDNIK FRANCE CUKJATI: Prehajamo na 2. točko dnevnega reda - obravnava predloga stališča Republike Slovenije do osnutka Pogodbe, ki spreminja pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi evropske skupnosti. Predlog stališč je v obravnavo državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije. Besedo dajem predsedniku vlade gospodu Janezu Janši za predstavitev obrazložitve.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala še enkrat za besedo, spoštovani gospod predsednik. Poslanke in poslanci! Februarja leta 2005 smo v tem državnem zboru ratificirali tako imenovano evropsko ustavno pogodbo. Slovenija je bila med prvimi, ki je to pogodbo ratificirala in bili smo eni od 19-ih držav, ki so to storile. Žal je besedilo potem padlo na referendumu v Franciji in na Nizozemskem in ta zavrnitev je bila za ustavno pogodbo usodna. Nekaj časa je trajalo preden je Evropska unija zajela sapo in prišla do rešitve, ki je danes tukaj pred nami ali pa do ključnega koraka k rešitvi, ki ga je potrebno narediti. Na prvi pogled se zdi kot da so bili napor, ki smo jih v Sloveniji vložili v ratifikacije evropske ustavne pogodbe, brezplodni in zaman. Seveda, to je samo na prvi pogled. Podpora, ki smo jo mi in vse tiste države članice, ki so pogodbo ratificirale, izrekli vsebini te pogodbe, je bila kljub zavrnitvi v Franciji in na Nizozemskem in skepse v nekaterih državah, ki odločanje o tem sploh niso izvedle, dovolj močna, da smo danes pred medvladno konferenco, na kateri lahko Evropska unija, v nekoliko drugačni obliki, sprejme novo pogodbo. Torej, po nekem obdobju tako imenovane refleksije, ki so ga nekateri označevali tudi za krizno obdobje, smo pred optimističnim korakom. Ta nova pogodba, v bistvu gre za pogodbo s katero bomo dopolnjevali obstoječe podobe, ki veljajo v Evropski uniji, je, kot je bilo to vedno doslej pri podobnih dokumentnih, odraz ravnovesja med političnimi ambicijami, ki so običajno večje in dejanskim položajem oziroma realnim stanjem realizmom, ki te ambicije vedno nekoliko znižuje. Ampak, če gremo zdaj na samo odločitev, ki je pred nami, in gremo na vsebinsko oceno predloga, ki naj bi ga sprejemali, potem je treba najprej ugotoviti, da ta nova pogodba ohranja veliko večino vsebine iz nekdanje ustavne pogodbe, ki jo je slovenski parlament med prvimi ratificiral. Do neke mere so žrtvovani simboli in žrtvovana je struktura, vsebina pa je vsaj v 90% ohranjena.

Za nas je pomembno, da se v tej pogodbi nahajajo vse tiste določbe, ki so za Slovenijo nepogrešljive. Naj jih na kratko naštejemo. Gre za institucionalno ravnotežje, to je eden od primarnih interesov manjših članic, kamor Slovenija spada, in to institucionalno ravnotežje je ohranjeno. Drugič, evropske institucije dobivajo boljše ogrodje. Z novo pogodbo dobivamo bolj učinkovito Evropsko komisijo, njen predsednik bo voljen v Evropskem parlamentu. Na novo je definirana tudi vloga Visokega predstavnika Unije za zunanjo in varnostno politiko. Hkrati bo opravljal tudi funkcijo sedanjega Visokega zunanjepolitičnega predstavnika Unije in komisarja za zunanje odnose. Stvari se bodo poenotile, na tem področju bo Evropska unija bolj učinkovita. V pogodbi se ohranjajo vse tiste pridobitve iz ustavnega teksta, ki omogočajo učinkovitejši sistem odločanja. Hkrati se širi pristojnost Evropskega parlamenta in s tem pozitivno odgovarja na neko težnjo večjega vpliva državljanov, ki neposredno volijo poslance

Evropskega parlamenta. Interes evropskih državljanov bo na ta način še bolj postavljen v center in takšno garancijo obeta tudi Listina o temeljnih pravicah, ki z novo pogodbo pridobiva pravno veljavo. Tudi v besedilu pogodbe, o katerem odločamo, je spoštovanje kulturne in jezikovne raznolikosti ostalo temelj Evrope. Besedi kultura je že v preambuli k pogodbi dodeljeno pomembno mesto, tako kot tudi vrednotam, ki so za nas pomembne. V novi pogodbi je razmejitev nacionalnih in evropskih kompetenc bolj pregledna kot v obstoječi in je tu storjen korak naprej. Pravni status nove pogodbe je enak kot v primeru Pogodbe o ustavi in temeljnih pogodb Unije. V vseh primerih gre za mednarodno pogodbo, ki hierarhično gledano nima višje pravne veljavnosti od nacionalnih ustav.

Nova pogodba poleg te ohranjene vsebine, ki je za nas ključna, prinaša tudi nekaj razveseljivih novih dogovorov, ki dodatno dograjujejo usklajeno in z naše strani tudi ratificirano besedilo Pogodbe o ustavi za Evropo. Gre za nekaj točk. Predvsem ta predlog povečuje vlogo nacionalnih parlamentov; to je bila izrecna zahteva, okrog katere je bilo doseženo soglasje. Ko gre za širitev Unije, ta postaja bolj fleksibilna in ohranja politično naravo; z vidika naših prioritet in interesov je to pomembno. Načelo solidarnosti med državami članicami dobiva nove, močnejše dimenzije. Nova pogodba ga dodatno izpostavlja na področju varne in trajne oskrbe z energijo in v boju proti podnebnim spremembam. Skratka, pozitivno odgovarjamo na nek izziv, ki se je pojavljal ravno v času, ko smo se ukvarjali z Evropsko ustavno pogodbo in v novi pogodbi je na ta izziv odgovorjeno, v ustavni pogodbi pa ni bilo.

Za Slovenijo je besedilo dodatno sprejemljivo ali pa razveseljivo tudi zaradi tega, ker prevzema vse tiste novosti ustavne pogodbe, ki so manjšim državam članicam še posebej naklonjene. Ena od teh je princip, da tri države v obdobju leta in pol predsedujejo. To bo mogoče intenzivno sodelovanje, organizacijske in vsebinske naloge se bodo razdelile, kadrovske potenciali združili. Takšno predsedovanje bo v prihodnosti, po uveljavitvi te pogodbe bistveno bolj naporno, kot pa nas čaka v prvi polovici naslednjega leta, ko bomo predsedovali še na star način. Nadaljnja pridobitev, ki je za nas pomembna je predvidena ustanovitev Evropske službe za zunanje politično delovanje ali kot se temu reče evropske diplomacije. Ta je še posebej pomembna ravno iz vidika potreb in interesov manjših držav članic. Na ta način smo lahko neposredno zastopani v tistih državah, kjer sami nimamo diplomatsko konzularnih predstavništev in Slovenija si tega ne bo mogla tega nikoli v celoti privoščiti.

Kljub temu, da je dejansko ohranjenih najmanj 90% vsebine ustavne pogodbe, pa seveda ta pogodba v evropski javnosti ne odmeva kot nekaj istega, kot je bila Pogodba o ustavi za Evropo, predvsem zaradi peščice sprememb, ki so vnesene in so navzven tudi najbolj opazne. Prva takšna sprememba je odpoved imenu Ustavi, to ni več ustavna pogodba ali pogodba o ustavi za Evropo, ampak je ime enako, kot je bilo pri dosedanjih obstoječih pogodbah. Opuščena je omemba evropskih simbolov, še vedno se bodo uporabljali tako, kot doslej, vendar jih pogodba ne omenja. Spremenjeno je ime ministra za zunanje zadeve, pristojnosti so ohranjene, ime oziroma naziv minister se ne uporablja. Prav tako se ne uporablja beseda "zakon", ampak še vedno uredbe in direktive. Pravo unije de fakto ostaja nad pravom držav članic, vendar pa to ni neposredno navedeno, ampak se pogodba sklicuje na ustaljeno prakso sodišča Evropske unije, ki to hierarhijo upošteva. Seveda lahko obžalujemo, da nova pogodba zaradi strukturnih sprememb ni enako pregledna in razumljiva, kot bi bila ustavna pogodba. Ustavna pogodba je bila oblikovana, kot nek celostni dokument, ki se lahko bere kot en kos, enotna knjiga in to seveda omogoča bistveno večjo preglednost. Nova pogodba pa ima skupaj z vsemi protokoli in deklaracijami na 250 strani, oblikovana je po klasični dosednji metodi spreminjanja in dopolnjevanja že obstoječih pogodb. No, kljub tej pomanjkljivosti, pa glede na ključno vsebino, ki je ohranjena, nova pogodba o reformi zasluži našo podporo. Integracijski proces se bo z njo nadaljeval bistveno hitreje kot bi se brez nje in številni koraki naprej, ki brez nje ne bi bili možni, bodo zdaj možni. Smo pred medvladno konferenco in pred tem, da politični mandat, ki ga je sprejel Evropski svet junija letos prevedemo, sprejmemo preveden v pravni jezik predloga pogodbe. Dejansko je mandat, ki je bil v sklepkih junijskega evropskega vrha določen za medvladno konferenco, vsebinsko zaokrožen, popoln in na uspeh lahko računamo samo v primeru, če bo tudi pravna vsebina neposredna in striktna, natančna prevedba političnih zaključkov evropskega sveta v zvezi z mandatom medvladne konference. In to se bo skoraj zagotovo zgodilo, kajti 20% napora je bilo vloženega prej in tudi 20% rezultata je bilo doseženega na

junijskem svetu in pripravah. Zdaj gre v bistvu za nek tehnični korak, kjer se še vedno lahko zaplete, vendar pa za to ne obstaja veliko realnih možnosti in tega smo lahko veseli. Torej, Evropska unija je s tem, ko je dosegla ta preboj, ki ga je zdaj potrebno operacionalizirati z novo pogodbo, stopila korak naprej in če se je prej govorilo o krizi lahko, zdaj govorimo o dosežkih, ki omogočajo novem. Ravno ta uspeh, ko je junijski Evropski svet sprejel jasen časovni in vsebinski mandat za medvladno konferenco, omogoča, da se ta vsebina brani in da dejansko sprejmemo pogodbo tako kot je bila z veliko težavo politično usklajena. Pred nami je nekaj pomembnih tednov, že čez nekaj dni bodo znani ministri obravnavali besedilo in nekaj dni kasneje bo neformalni vrh v Lizboni naredil naslednji korak, če bo uspešen, pričakujemo podpis pogodbe decembra. Za nas je ta korak po vsebini in tudi sama časovnica še posebej pomembna, saj na nek način spreminja vzdušje v Evropski uniji, motivacija se je dvignila, glede na prihajajoče predsedovanje je to izjemnega pomena, bistveno težje bi bilo predsedovati v pogojih nekega pesimizma, ko bi se še iskale rešitve kot pa zdaj, ko bo v zvezi s pogodbo naša ključna naloga spremljanja procesa ratifikacije, ki je tudi pomemben proces, vendar je to bistveno lažje kot pa če bi morali še usklajevati rešitve. Torej, s tega vidika se je stvar za nas dobro iztekla. Je pa ta čas ratifikacije pomemben, pomembno je, da je čim krajši z vidika lovljenja rokov za naslednje volitve v Evropski parlament leta 2009 in kar bo v naši moči bo Slovenija tudi prispevala k temu, da bo ta proces čim hitrejši. Dovolite mi, da zaključim s stavkom, ki ga je izrekel Schuman že pred veliko leti. Dejal je, Evropa ne bo zgrajena takoj in ne po enem samem načrtu, to se je dokazalo tudi tokrat, vendar pa se je tudi tokrat dokazalo, da po nekem obdobju zastoja, da je Evropa sposobna narediti dva koraka naprej. Hvala lepa.